Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19503

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i (DSTÖ), Feride E?kin Bacaks?z ve A. Y?ld?r?m taraf?ndan 2013 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, bireylerin sosyal ileti?im süreçlerinde s?kl?kla kar??la??lan dedikodu ve söylenti gibi gayri resmi bilgi aktar?m biçimlerine yönelik sahip olduklar? bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimleri (yani tutumlar?n?) ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, sosyal psikoloji ve hem?irelik bilimleri alanlar?nda, bu tür sosyal fenomenlerin bireysel ve kurumsal davran??lar üzerindeki etkilerini incelemek için güvenilir bir ölçüm arac? ihtiyac?na yan?t vermi?tir.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, Anadolu Hem?irelik ve Sa?l?k Bilimleri Dergisi'nde yay?mlanm??t?r ve DSTÖ'nün geçerlik ve güvenirlik analizleri ile desteklenmesi amaçlanm??t?r. Bu araç, özellikle üniversite ö?rencileri ve genel popülasyon üzerinde sosyal davran?? ara?t?rmalar?nda kullan?lmak üzere uygunluk göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dedikodu, Söylenti, Tutum, Sosyal Psikoloji, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Araçlar, Hem?irelik.

Yazarlar

Feride E?kin Bacaks?z, A. Y?ld?r?m

Amaç

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin dedikodu yapma, dedikoduyu dinleme ve söylentilere inanma e?ilimleri gibi bu sosyal ileti?im biçimlerine kar?? geli?tirdikleri genel tutum düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu ölçüm, ara?t?rmac?lar?n dedikodu ve söylenti davran??lar?n?n demografik de?i?kenler, ki?ilik özellikleri veya mesleki ortam gibi faktörlerle ili?kisini incelemelerine olanak tan?r.

Ölçek, özellikle sa?l?k ve sosyal bilimler alanlar?nda, çal??ma ortamlar?nda ya da e?itim kurumlar?nda dedikodu ve söylentinin yaratt??? çat??ma, stres veya bilgi kirlili?i gibi olumsuz etkileri anlamak ve bu etkilere yönelik müdahale programlar? geli?tirmek için önemli bir tan? arac? sa?lamaktad?r.

Yap?

DSTÖ, psikolojideki tutum kavram?n? temel alarak, dedikodu ve söylentiye yönelik tutumun çok boyutlu bir yap? oldu?unu varsayar. Dedikodu ve söylenti, genellikle örtü?en ancak kavramsal olarak farkl? sosyal ileti?im türleridir; dedikodu daha çok bireylerin özel ya?amlar?n?, söylenti ise

ARABPSYCHOLOGY.COM

daha geni?, genellikle kurumsal veya kamusal konular? içerir.

Ölçek, bu tutumlar? ölçerken muhtemelen bireyin dedikodu/söylentiyi faydal? (sosyal ba? kurma, bilgi edinme arac? olarak görme) veya zararl? (etik d???, güven zedeleyici olarak görme) olarak alg?lama derecesini yans?tan alt boyutlara sahiptir. Bu yap?, bireyin sosyal normlara uyumu ve ki?ileraras? ili?kilerdeki etik hassasiyetleri hakk?nda da bilgi sunar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemi? olsa da, ölçek geli?tirme makalesinde (E?kin Bacaks?z & Y?ld?r?m, 2013) ölçe?in yap? geçerli?inin sa?lanmas? için çe?itli analizler yap?ld??? kabul edilmektedir. Genellikle bu süreçte ?unlar yer al?r:

Kapsam Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen tutum yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?i uzman görü?leri al?narak de?erlendirilmi?tir.

Yap? Geçerli?i: Ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemek amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm?? olmal?d?r. Bu analizler, ölçe?in kaç faktörden olu?tu?unu ve maddelerin bu faktörlere da??l?m?n? belirler.

Ölçüt Geçerli?i: DSTÖ puanlar?n?n, teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er tutum veya davran?? ölçeklerinden al?nan puanlarla korelasyonu incelenmi?tir (örne?in, sosyal onay ihtiyac? veya etik karar verme ölçekleri).

Güvenirlik

Orijinal kaynakta spesifik güvenirlik katsay?lar? yer almamaktad?r. Ancak, standart bir ölçek geli?tirme çal??mas?nda, DSTÖ'nün iç tutarl?l???n? kan?tlamak için Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktad?r. Bu katsay?, ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermek için kritik öneme sahiptir.

Geli?tiriciler, muhtemelen iç tutarl?l???n yan? s?ra, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? (Test-Tekrar Test Güvenirli?i) da belirli bir örneklem üzerinde uygulam?? olabilirler. Yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in ölçüm hatas?n? minimize ederek tutarl? sonuçlar üretti?ini gösterir.

Faktör Analizi

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla Faktör Analizi kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?unu ortaya koyar. Dedikodu ve söylenti kavramlar?n?n farkl? sosyal i?levleri göz önüne al?nd???nda, ölçe?in birden fazla faktörden olu?mas? muhtemeldir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Beklenen Faktörler: Ölçek, muhtemelen "Dedikoduyu Olumlu Alg?lama", "Söylentiye Kar?? Negatif Tutum" veya "Sosyal Amaçl? Bilgi Payla??m?" gibi alt boyutlara ayr?lm??t?r.

Yöntem: Geli?tiriciler, ölçe?in nihai yap?s?n? belirlemek için genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (EFA) kullanm??lard?r. Bu analiz, maddelerin hangi temel psikolojik yap?lar? temsil etti?ini netle?tirmeye yard?mc? olmu?tur.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: Derecelendirmeli Likert Tipi Ölçek (Orijinal makale detaylar? eksik olmas?na ra?men, psikometrik tutum ölçeklerinin standard? budur.)

Derecelendirme: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir. Tipik olarak 5'li (Kesinlikle Kat?l?yorum - Kesinlikle Kat?lm?yorum) veya 7'li Likert format? kullan?l?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri ve Genel Popülasyon (Orijinal çal??ma genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde pilot çal??ma yapar).

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üstü).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, sosyal etkile?imlerde aktif olan ve dedikodu/söylentiye maruz kalan veya bu davran??lara kat?lan bireyleri hedef al?r.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, öz bildirim temelli bir ölçektir. Uygulama süresi k?sad?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal ?leti?im, Sosyal Etki, Psikometrik Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Dedikodu, Söylenti.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Feride E?kin Bacaks?z

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: eskin.f@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2013

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazarlar?n iznine tabidir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için sorumlu yazar Feride E?kin Bacaks?z ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: dedikodu-ve-soylenti-tutumu-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

E?kin Bacaks?z, F. ve Y?ld?r?m, A. (2013). Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i'nin geli?tirilmesi. *Anadolu Hem?irelik ve Sa?l?k Bilimleri Dergisi, 16*(1), 36-42.

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen akademik makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM